

Sygn. akt I ACa 734/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 listopada 2013r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jolanta Grzegorzcyk
Sędziowie:	SSA Krzysztof Depczyński SSA Joanna Walentkiewicz - Witkowska (spr.)
Protokolant:	st.sekr.sądowy Jacek Raciborski

po rozpoznaniu w dniu 19 listopada 2013r. w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa **A. M. (1) i H. M.**

przeciwko **(...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.**

o zadośćuczynienie

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim

z dnia 22 marca 2013r. sygn. akt I C 700/12

1. oddala apelację;

2. zasądza od (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz A. M. (1) i H. M. kwoty po 1800 (jeden tysiąc osiemset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt I ACa 734/13

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 22 marca 2013 roku Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim w sprawie z powództwa A. M. (1) i H. M. przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w W. o zadośćuczynienie:

1. zasądził od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz powódki A. M. (1) kwotę 50.000 złotych tytułem zadośćuczynienia z odsetkami w wysokości określonej w ustawie dla poszczególnych okresów opóźnienia od dnia 20 marca 2012 roku do dnia zapłaty;

2. zasądził od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz powoda H. M. kwotę 50.000 złotych tytułem zadośćuczynienia z odsetkami w wysokości określonej w ustawie dla poszczególnych okresów opóźnienia od dnia 20 marca 2012 roku do dnia zapłaty;
3. oddalił powództwo w pozostałej części;
4. zasądził od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz powodów H. M. i A. M. (1) kwotę 951,13 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu;
5. nakazał pobrać od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim kwotę 5.321,50 złotych tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych od uwzględnionej części powództwa;
6. nie obciążył powodów A. M. (1) i H. M. obowiązkiem uiszczenia na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim kosztów sądowych od oddalonej części powództwa.

Powyższy wyrok zapadł na podstawie poczynionych przez Sąd Okręgowy ustaleń faktycznych, z których wynika, że w dniu 1 czerwca 2000 r. w miejscowości P. doszło do wypadku komunikacyjnego, podczas którego kierujący pojazdem marki O. (...) o nr rej. (...) P. K. z niewiadomych przyczyn zjechał na przeciwny pas ruchu, doprowadzając do czołowego zderzenia z pojazdem marki A. o nr rej. (...) kierowanym przez G. N.. W wyniku powyższego zdarzenia śmierć na miejscu wypadku poniósł kierujący pojazdem marki O. oraz pasażerka tegoż pojazdu A. M. (2). Za sprawcę zdarzenia uznano kierującego pojazdem marki O. (...) P. K.. Śledztwo prowadzone w sprawie o przestępstwo z art. 177 § 2 k.k. zostało umorzone na mocy postanowienia Prokuratora Prokuratury Rejonowej w Bełchatowie z dnia 21 sierpnia 2000 r. w sprawie Ds. 1257/00 z powodu śmierci sprawcy.

Pozwanego łączyła ze sprawcą wypadku umowa obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych.

Pozwany w 2000 r. wypłacił powodom kwoty po 10.000 złotych tytułem odszkodowania za pogorszenie sytuacji życiowej po śmierci córki.

Zmarła A. M. (2) była córką powodów. Powodowie poza zmarłą córką mają jeszcze pięcioro dzieci. W dacie śmierci A. M. (2) miała 20 lat. Nie zamieszkiwała już z rodzicami, od roku zamieszkiwała z przyjacielem P. K., mieli plany małżeńskie. Oboje zginęli, gdy jechali do pracy do Ł.. Pracowali rozwijając prasę w firmie (...), codzienne jeździli nocą do pracy.

Tragiczna śmierć córki była traumą dla powodów. To tragiczne wydarzenie, mimo znacznego upływu czasu jest nadal żywe w ich pamięci. Powodowie kultywują pamięć po zmarłej córce, co drugi dzień odwiedzają jej grób na cmentarzu. W pierwszym okresie po śmierci córki powodowie nie potrafili się odnaleźć. Trudno im było pogodzić się i zrozumieć, dlaczego spotkała ich tak wielka tragedia. Starali się na swój sposób uporać z bólem i cierpieniem. Byli rozżaleni, do chwili obecnej podkreślają, iż nie ma większej tragedii, iż przeżyć śmierć dziecka, nie pogodzili się z odejściem tak bliskiej osoby. Cały czas odczuwają brak córki, szczególnie podczas rodzinnych uroczystości i świąt. Powodowie byli silnie emocjonalnie związani z córką. Mimo, iż nie zamieszkiwali razem z córką, mieli z nią stały i częsty kontakt. Wszystkie święta spędzali razem. Do chwili obecnej odczuwają osamotnienie po jej śmierci, pustkę. Po śmierci córki stali się smutni, rozżaleni, nie odczuwają już radości z życia.

Powód H. M. po śmierci córki, nie mógł sobie poradzić ze swoimi emocjami, do tej pory poszukuje winnych jej śmierci. Pomiędzy nim, a rodzicami przyjaciela zmarłej, który spowodował wypadek, doszło do ostrego konfliktu. Powód obwiniał ich o śmierć córki. Ma głębokie poczucie skrzywdzenia i niesprawiedliwości, córka zmarła bowiem w drodze do pracy, a jak się okazało nie była legalnie zatrudniona. Z inicjatywy powoda toczył się proces odszkodowawczy przeciwko pracodawcy córki, który powodowie przegrali.

Powódka A. M. (1) po śmierci córki nie korzystała z porad psychologa ani psychiatry.

Powód H. M. od 2003 r. leczy się psychiatrycznie. Po śmierci córki czuł się niespokojny i nerwowy, miał problemy ze snem. Od tego czasu regularnie zażywa Estazolam. Wcześniej, przed śmiercią córki leczył się neurologicznie, przyjmował leki uspokajające.

Śmierć A. M. (2) spowodowała wystąpienie u jej rodziców naturalnej reakcji żałoby. W wyniku śmierci córki powodowie doświadczyli silnego urazu, który wiązał się i nadal wiąże z przeżywaniem poczucia głębokiej straty, wielkiego bólu, smutku, żalu, skrzywdzenia i niesprawiedliwości. Były to uczucia i stany adekwatne do zaistniałej sytuacji. Nie dają one podstaw do przyznania trwałego uszczerbku na zdrowiu.

Powód H. M. nie ujawnia obecnie zaburzeń psychicznych, które byłyby konsekwencją śmierci córki. Leczył się psychiatrycznie w (...) w 2003 r. i 2005 r. - łącznie cztery wizyty u lekarza psychiatry z rozpoznaniem „organicznych zaburzeń osobowości”. Schorzenie to nie ma związku ze śmiercią córki, jego etiologia związana jest ze zmianami organicznymi w mózgu spowodowanymi przez: uraz głowy, epizody niedokrwienne, wieloletnie nadużywanie benzodiazepin.

A. M. (1) także nie ujawnia obecnie zaburzeń psychicznych, które byłyby konsekwencją śmierci córki. Nie była leczona psychiatrycznie, nie korzystała z pomocy psychologicznej. Nadużywa leków uspokajających.

W świetle powyższych okoliczności Sąd Okręgowy uznał, iż powództwo zasługuje na częściowe uwzględnienie.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że podstawę prawną żądania powodów stanowi norma art. 448 k.c. w związku z art. 24 § 1 k.c. - zdarzenie, z którego powodowie wywodzą swoje roszczenie miało miejsce w dniu 1 czerwca 2000 r., a zatem przed wejściem w życie art. 446 § 4 k.c., który to przepis obowiązuje od 3 sierpnia 2008 r. Sąd Okręgowy podkreślił, że więź rodzinna jest dobrem osobistym, za jej zerwanie wskutek śmierci osoby bliskiej, wywołanej przestępstwem członkom rodziny należy się zadośćuczynienie pieniężne, więzi te bowiem stanowią fundament prawidłowego funkcjonowania rodziny i podlegają ochronie prawnej.

Sąd pierwszej instancji podkreślił, że śmierć A. M. (2) spowodowała wystąpienie u jej rodziców naturalnej reakcji żałoby. W wyniku śmierci córki powodowie doświadczyli silnego urazu, który wiązał się i nadal wiąże z przeżywaniem poczucia głębokiej straty, wielkiego bólu, smutku, żalu, skrzywdzenia i niesprawiedliwości. Tragiczna śmierć córki była traumą dla powodów. To tragiczne wydarzenie, mimo znacznego upływu czasu, jest nadal żywe w ich pamięci. Powodowie kultywują pamięć po zmarłej córce, co drugi dzień odwiedzają jej grób na cmentarzu. W pierwszym okresie po śmierci córki powodowie nie potrafili się odnaleźć. Trudno im było pogodzić się i zrozumieć, dlaczego ich spotkała tak wielka tragedia. Starali się na swój sposób uporać z bólem i cierpieniem. Byli rozszaleni, do chwili obecnej podkreślają, iż nie ma większej tragedii, niż przeżyć śmierć dziecka. Do chwili obecnej także nie pogodzili się z utratą tak bliskiej osoby. Cały czas odczuwają brak córki, szczególnie podczas rodzinnych uroczystości i świąt.

Sąd Okręgowy w świetle ustalonego stanu faktycznego uznał za zasadne zasądzenie na rzecz powodów kwot po 50.000 złotych tytułem zadośćuczynienia. Od śmierci córki powodowie stali się smutni, nie odczuwają już radości życia, nie mają planów na przyszłość. O odsetkach Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 481 k.c., zasądzając je od 20 marca 2012 r. tj. od dnia następnego po wydaniu przez pozwanego decyzji od odmowie wypłaty zadośćuczynienia na rzecz powodów.

O kosztach Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. stosując zasadę stosunkowego ich rozdzielenia. Skoro każda ze stron częściowo przegrała proces, a mianowicie pozwany w 62% a powodowie w 38 %, w takim też zakresie winni ponieść koszty procesu.

Sąd pierwszej instancji nie obciążył powodów nieuiszczonymi kosztami sądowymi od oddalonej części powództwa, zaś na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w związku z art. 100 k.p.c. nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim kwotę 5.321,50 złotych tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych od uwzględnionej części powództwa.

Apelację od powyższego wyroku wniosła strona pozwana zaskarżając go w części, w zakresie punktu 1 i 2 w całości i zarzucając mu naruszenie prawa materialnego tj:

1. przepisu art.448 k.c. w związku z art. 24 k.c. poprzez przyjęcie, że powodowi przysługuje zadośćuczynienie z tytułu naruszenia dóbr osobistych tj. więzi rodzinnych między członkami rodziny,
2. przepisu art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 22.05.2003 o ubezpieczeniach obowiązkowych., poprzez przyjęcie, że umowa ubezpieczenia obowiązkowego odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych obejmuje odpowiedzialność odszkodowawczą za naruszenie dóbr osobistych innych niż życie i zdrowie.

W następstwie tak sformułowanych zarzutów skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku w pkt. 1 i pkt. 2 poprzez oddalenie roszczeń o zadośćuczynienie w całości, a kwestionując wysokość zasądzonych kwot także o skorygowanie kosztów procesu i zasądzenie na rzecz pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego.

W odpowiedzi na apelację powodowie wnieśli o jej oddalenie i zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja podlegała oddaleniu z mocy art. 385 k.p.c., jako pozbawiona uzasadnionych podstaw prawnych.

Na wstępie należy wskazać, że ustalenia poczynione przez Sąd Okręgowy są prawidłowe, Sąd Apelacyjny przyjął je za własne. Apelujący nie zgłosił w apelacji żadnych zarzutów, dotyczących naruszenia prawa procesowego.

Od razu wypada podnieść, że przepis art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. Nr 124, poz. 1152 ze zm.), którego naruszenie zarzuca apelujący nie obowiązywał w dacie wypadku- wydarzył się on w dniu 1 czerwca 2000 roku. Już choćby z tego powodu zarzut ten jest chybiony. Poniższe rozważania dotyczyć będą jednak przepisu § 10 ust. 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 24 marca 2000 r. w sprawie ogólnych warunków ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów (Dz. U. Nr 26, poz. 310 ze zm.), który obowiązywał w dacie wypadku, a który został zastąpiony przez identycznej treści art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, wskazany przez apelującego.

Co do zarzutu naruszenia art. 448 k.c. w zw. z art. 24 k.c. Sąd Apelacyjny w tym składzie podziela stanowisko Sądu Najwyższego, zaprezentowane w uchwale z dnia 22 października 2010 roku w sprawie III CZP 76/10 (OSNC Nr B/2011,poz. 42, Baza Legalis 254081), zgodnie z którym najbliższemu członkowi rodziny zmarłego przysługuje na podstawie art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. zadośćuczynienie pieniężne za doznana krzywdę, gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed 3 sierpnia 2008 roku.

Uchwała ta zapoczątkowała kierunek orzecznictwa, który na dziś należy uznać za utrwalony.

Odwołując się do uzasadnienia uchwały Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 2012 r., podjętej w sprawie III CZP 93/12 (OSNC 2013/7-8/84, LEX nr 1267081) można wskazać, że obecny kształt przewidzianemu w art. 448 k.c. zadośćuczynieniu za krzywdę wyrządzoną naruszeniem dobra osobistego nadała ustawa z dnia 23 sierpnia 1996 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 114, poz. 542), która weszła w życie z dniem 28 grudnia 1996 r. Znowelizowany art. 448 k.c. nie przesądził jednak wątpliwości, czy można na jego podstawie dochodzić zadośćuczynienia za krzywdę spowodowaną śmiercią osoby bliskiej. W kodeksie cywilnym nie było jeszcze odpowiednika art. 166 k.z., przewidującego możliwość przyznania najbliższym członkom rodziny zmarłego stosownej sumy pieniężnej, jako zadośćuczynienia za doznana przez nich krzywdę moralną. W art. 446 § 3 k.c. przewidziano natomiast jedynie możliwość przyznania najbliższym członkom rodziny zmarłego stosownego odszkodowania, jeżeli wskutek śmierci nastąpiło znaczne pogorszenie ich sytuacji życiowej. W judykaturze dotyczącej tego przepisu

ostatecznie - po okresie niejednorodnych i zmiennych orzeczeń - przeważało stanowisko, że roszczenie oparte na art. 446 § 3 k.c. ma charakter mieszany, kompensujący nie tylko szkodę majątkową, ale także ściśle związany z nią uszczerbek niemajątkowy, wyrażający się w znacznym pogorszeniu sytuacji życiowej poszkodowanego (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 24 października 2007 r., IV CSK 192/07, OSNC-ZD 2008, nr C, poz. 88, z dnia 15 października 2002 r., II CKN 985/00, "Izba Cywilna" 2003, nr 6, s. 37, z dnia 25 lutego 2004 r., II CK 17/03, nie publ., z dnia 30 czerwca 2004 r., IV CK 445/03, nie publ., z dnia 22 lipca 2004 r., II CK 479/03, nie publ. i z dnia 16 kwietnia 2008 r., V CSK 544/07, nie publ.). Artykuł 446 § 3 k.c. nie był jednak stosowany - co należy podkreślić - jako podstawa do kompensowania samej tylko krzywdy, spowodowanej śmiercią najbliższego członka rodziny.

Odstępując od ujmowania krzywdy jako cierpienia spowodowanego stratą osoby bliskiej, w nowszym orzecznictwie przyjęto koncepcję odrębnego dobra osobistego w postaci szczególnej emocjonalnej więzi rodzinnej, podlegającego ochronie na podstawie art. 23, 24 i 448 k.c. Obecnie w orzecznictwie Sądu Najwyższego jest ugruntowane jednolite stanowisko, że spowodowanie śmierci osoby bliskiej może stanowić naruszenie dobra osobistego członków rodziny zmarłego w postaci szczególnej więzi rodzinnej i uzasadniać przyznanie im zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c., jeżeli śmierć nastąpiła na skutek deliktu przed dniem 3 sierpnia 2008 r. (por. uchwały Sądu Najwyższego: z dnia 13 lipca 2011 r., III CZP 32/11, OSNC 2012, nr 1 poz. 10 oraz wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 14 stycznia 2010 r., IV CSK 307/09, OSNC-ZD 2010, nr C, poz. 91, z dnia 25 maja 2011, II CSK 537/10, nie publ., z dnia 11 maja 2011 r., I CSK 621/10, nie publ. i z dnia 15 marca 2012 r., I CSK 314/11, nie publ.). Należy podkreślić, że wszystkie przytoczone orzeczenia zostały wydane w sprawach, w których roszczenia z tytułu ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej były bezpośrednio dochodzone od ubezpieczycieli. Sąd Najwyższy w żadnym z nich nie dopatrywał się podstaw do zakwestionowania zasady, że zakres odpowiedzialności ubezpieczycieli odpowiada zakresowi odpowiedzialności ubezpieczonych. W wyroku z dnia 2 grudnia 2009 r., I CSK 149/09 (nie publ.) Sąd Najwyższy wprost stwierdził, że nie podziela zapatrywania, iż ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej nie obejmuje odpowiedzialności za spowodowane śmiercią syna w wypadku komunikacyjnym w dniu 26 grudnia 2006 r. naruszenie dobra osobistego ojca w postaci utraty relacji między ojcem a synem.

Z ugruntowanego orzecznictwa, obejmującego zarówno uchwały, jak i wyroki wydane w sprawach, w których bezpośrednio pozywano ubezpieczycieli zobowiązanych do odszkodowania w związku ze zdarzeniem objętym umową ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, wynika, że Sąd Najwyższy pośrednio, lecz bez wątpliwości i konsekwentnie uznawał, iż umowa ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów obejmuje także zadośćuczynienie za krzywdę osoby, wobec której ubezpieczony ponosił odpowiedzialność na podstawie art. 448 k.c. Nie ma podstaw do odstąpienia od tej linii orzecznictwa, dominującej także w orzecznictwie sądów powszechnych.

Z kolei w uchwale z dnia 7 listopada 2012 r., podjętej w sprawie III CZP 67/12 (OSNC 2013/4/45) Sąd Najwyższy wypowiedział pogląd, że przepis § 10 ust. 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 24 marca 2000 r. w sprawie ogólnych warunków ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów (Dz. U. Nr 26, poz. 310 ze zm.) nie wyłączał z zakresu ochrony ubezpieczeniowej zadośćuczynienia za krzywdę osoby, wobec której ubezpieczony ponosił odpowiedzialność na podstawie art. 448 k.c.

Z tego, że odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń w ramach ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadacza lub kierującego pojazdem mechanicznym jest wyznaczana zarówno co do zasady, jak i granic odpowiedzialnością ubezpieczonego, wynika, iż obowiązek ubezpieczonego zapłaty zadośćuczynienia osobom bliskim zmarłego na podstawie art. 448 k.c. zostaje przejęty przez ubezpieczyciela. Skuteczne odrzucenie tej tezy na rzecz poglądu, że w takim wypadku zakres odpowiedzialności ubezpieczyciela nie pokrywa się z zakresem odpowiedzialności ubezpieczonego, musiałoby znajdować oparcie w konkretnej prawnej podstawie wyłączenia odpowiedzialności ubezpieczyciela.

Przepis § 10 rozporządzenia z dnia 24 marca 2000 r., zamieszczony w rozdziale 3 rozporządzenia "Zakres ochrony ubezpieczeniowej", stanowił, że z ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej przysługuje odszkodowanie, jeżeli

posiadacz lub kierujący pojazdem są zobowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu "szkodę, której następstwem jest śmierć, uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia" albo określone szkody w mieniu. Paragraf 10 rozporządzenia został zastąpiony przez identycznej treści art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U. Nr 124, poz. 1152 ze zm.), którego redakcja uległa zmianie, poczynając od dnia 11 lutego 2012 r.

Stanowisko Sądu Najwyższego w rozważanej kwestii pozostaje zatem miarodajne niezależnie od tego, pod rządą którego z przepisów zapadły konkretne orzeczenia. Z powołanych uchwał i wyroków, wydanych w sprawach, w których zawsze pozwanymi byli ubezpieczyciele, wynika, że Sąd Najwyższy pośrednio, lecz bez wątpliwości i konsekwentnie uznawał, iż oparte na art. 448 k.c. roszczenia osób bliskich zmarłego w wypadku komunikacyjnym są objęte ochroną ubezpieczeniową z tytułu ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej.

Reguła, że odpowiedzialność ubezpieczyciela w ramach ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej jest wyznaczana przez zasadę i zakres odpowiedzialności ubezpieczonego, może być skorygowana przez przepisy o ubezpieczeniach. Wyrazem tego było wyłączenie odpowiedzialności ubezpieczyciela w wypadkach enumeratywnie wymienionych w § 13 rozporządzenia z dnia 24 marca 2000 r.; wyłączeniem nie objęto rozważanego świadczenia - podobnie, jak nie zawiera go odpowiednik § 10, czyli art. 38 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych.

Świadczenie pieniężne, które wypłaca ubezpieczyciel, jest ustalane według reguł rządzących cywilnym prawem odszkodowawczym, a więc o rodzaju i wysokości świadczeń należnych od ubezpieczyciela decydują przepisy kodeksu cywilnego. Nie ma zatem wątpliwości, że pojęcie szkody rozumie się szeroko, jako obejmujące wszelkie uszczerbki - zarówno majątkowe, jak i niemajątkowe - i że krzywdę uważa się za niemajątkową postać szkody; konsekwentnie, w skład odszkodowania przypadającego z tytułu ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej wchodzi zarówno odszkodowanie za szkody majątkowe na osobie i mieniu, jak i zadośćuczynienie za krzywdę.

Jak wyjaśniono, Sąd Najwyższy stoi na stanowisku, że przez śmierć danej osoby zostaje (może zostać) naruszone własne dobro osobiste jej najbliższych w postaci prawa do więzi rodzinnej oraz dopuszcza udzielenie ochrony na ogólnej podstawie art. 448 k.c. Zadośćuczynienie jest w tym wypadku instrumentem umożliwiającym wyrównanie własnej szkody niemajątkowej osoby bliskiej zmarłego.

Odpowiedzialność w ramach ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu obejmuje zatem obowiązek zapłaty zadośćuczynienia w razie powstania uszczerbku niemajątkowego, czyli krzywdy spowodowanej ruchem pojazdu mechanicznego. Podobnie jak w odniesieniu do innych uszczerbków, także w wypadku zadośćuczynienia nie ma podstaw do różnicowania zakresu odpowiedzialności ubezpieczonego i ubezpieczyciela. Oznacza to, że skutki naruszenia dobra osobistego przez spowodowanie śmierci osoby bliskiej w wypadku komunikacyjnym są objęte odpowiedzialnością gwarancyjną ubezpieczyciela.

Pomimo wad redakcyjnych § 10 rozporządzenia z dnia 24 marca 2000 r., wynika z niego, że ubezpieczyciel jest z tytułu ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej zobowiązany do naprawienia szkody komunikacyjnej, polegającej na śmierci, uszkodzeniu ciała lub rozstroju zdrowia (szkody majątkowej i niemajątkowej na osobie) oraz szkody w mieniu (majątkowej). Odczytując ten przepis nie można przeoczyć, że w rozważanej sytuacji odszkodowania może dochodzić tylko osoba żyjąca, pozostająca w określonej relacji ze zmarłym. Postacią odszkodowania za szkodę niemajątkową na osobie jest w takim wypadku zadośćuczynienie za własną krzywdę osoby bliskiej zmarłego, wyrządzoną przez spowodowanie śmierci uczestnika wypadku komunikacyjnego. Ta szkoda niemajątkowa (krzywda) mieści się w ramach odpowiedzialności za szkodę związaną ze śmiercią w związku z ruchem pojazdu.

Należy więc stwierdzić, że analizowane świadczenie nie zostało przez rozporządzenie wyłączone z zakresu ochrony ubezpieczeniowej wprost, ani wyłączenia takiego nie można doszukać się w przepisie § 10, określającym ogólny zakres ochrony ubezpieczeniowej z tytułu ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadacza lub kierującego pojazdem. Rezultat rozważenia przedstawionego zagadnienia pozostaje w zgodzie z celem i charakterem ubezpieczenia

odpowiedzialności cywilnej oraz współczesną tendencją udzielania szerokiej ochrony osobom, które poniosły szkodę w związku z ruchem pojazdów mechanicznych.

Charakter chronionego w rozpatrywanej sprawie dobra osobistego był poddany także analizie Sądu Apelacyjnego w Łodzi w sprawach I ACa 63/13 (Baza LEX 1327565), I ACa 225/13 (nie publ.) i I ACa 227/13 (Baza LEX 1350383) z których wynika, że szczególna więź rodziców z dzieckiem, przysługująca zarówno dziecku, jak i rodzicom w prawidłowo funkcjonującej rodzinie zasługuje na status dobra osobistego, podlegającego ochronie przewidzianej w art. 24 § 1 k.c. Spowodowanie śmierci osoby bliskiej może stanowić naruszenie dóbr osobistych członków rodziny zmarłego i uzasadniać przyznanie im zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c.

Wobec tego powodowie mogli skutecznie domagać się zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c. w zw. z art. 23 k.c. Dobrem osobistym prawnie chronionym jest tutaj zaburzone funkcjonowanie rodziny, na skutek gwałtownego, niezawinionego przez A. M. (2) zerwania tej szczególnej więzi. Dodatkowo należy stwierdzić, że utrata członka rodziny dotknęła osoby młodej, w pełni sił, wkraczającej w dorosłe życie, mającej plany założenia własnej rodziny . Oceniając sprawę wg kryteriów obiektywnych można z całą stanowczością stwierdzić, że utarta dziecka przez rodziców jest jedną z najbardziej dotkliwych - z uwagi na rodzaj i siłę więzów. I nie ma tu znaczenia, że powodowie mają jeszcze pięcioro innych dzieci. Tylko w niewielkim stopniu jest to w stanie złagodzić ogrom doznanej krzywdy. Sąd I instancji zasadnie zaakcentował, że w wyniku śmierci córki powodowie doświadczyli silnego urazu, który wiązał się i nadal wiąże z przeżywaniem poczucia głębokiej straty, wielkiego bólu, smutku, żalu, skrzywdzenia i niesprawiedliwości. Tragiczna śmierć córki była traumą . To wydarzenie, mimo znacznego upływu czasu, jest nadal żywe w ich pamięci. Powodowie kultywują pamięć po zmarłej córce, co drugi dzień odwiedzają jej grób na cmentarzu. W pierwszym okresie po śmierci córki powodowie nie potrafili się odnaleźć. Do chwili obecnej podkreślają, iż nie ma większej tragedii, niż przeżyć śmierć dziecka. Cały czas odczuwają brak córki, szczególnie podczas rodzinnych uroczystości i świąt. Obję mówili, że to było ich najlepsze dziecko.

W tym stanie rzeczy zasądzone na rzecz powodów zadośćuczynienie odpowiada rozmiarowi doznanej krzywdy, a wobec tego apelacja pozwanego podlega oddaleniu.

O kosztach zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. , zasądzając od strony pozwanej na rzecz powodów kwoty po 1800 złotych , których wysokość wynika z § 6 pkt. 5 w zw. z § 12 ust. 1 pkt. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz.1349 ze zm.),